

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1543/2023
18.07.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца TANTRADE ДОО Београд, чији је пуномоћник Мила Ч Јанковић, адвокат у ..., против туженог Стечајна маса ХИП-АЗОТАРА ДОО Панчево - у стечају, чији је пуномоћник Радисав Арнаутовић, адвокат у ..., ради накнаде штете и поништаја менице, вредност спора 143.792.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 12Пж 1620/23 од 05.04.2023. године, у седници већа одржаној дана 18.07.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 12Пж 1620/23 од 05.04.2023. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Панчеву 4П 253/2021 од 28.11.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је поништена меница серијски број ... на износ од 69.624.100,06 динара пуштена на реализацију дана 27.11.2012. године по наредби правног претходника туженог ХИП-АЗОТАРА ДОО Панчево, а на терет трасанта-тужиоца.

Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим тражи утврђење потраживања тужиоца према туженом по основу накнаде штете у износу од 103.328.628,07 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је компензациони приговор туженог у износу од 59.873.867,39 динара са законском затезном каматом почев од 19.05.2014. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 292.387,52 динара са затезном каматом од дана извршности пресуде.

Пресудом Привредног апелационог суда 12Пж 1620/23 од 05.04.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена је првостепена пресуда у ставу другом и четвртном изреке.

-2-

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23 - др.закон), Врховни суд је одлучио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју суд у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Без утицаја су ревизијски наводи којима се указује на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, које се тучу оцене доказа, јер се тиме суштински оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, која се у овом поступку по ревизији не може побијати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и ХИП-Азотара ДОО Панчево су пословно сарађивали почев од 2009. године по основу разних правних послова, и то уговора о складиштењу робе, уговора о купопродаји амбалаже, уговора о преузимању робе и уговора о продаји робе. Дана 12.04.2010. године правни претходник туженог као продавац и тужилац као купац су закључили Уговор о продаји 500 тона минералног ђубрива. Као обезбеђење новчане обавезе, тужилац је туженом предао четири менице, међу којима и меницу серијског броја За ту меницу је тужилац туженом доставио менично писмо – овлашћење којим овлашћује туженог да меницу може поунити на основу уговора о продаји од 12.04.2010. године и овлашћује га да без протеста и трошкова иницира наплату издавањем налога на терет рачуна тужиоца, у корист рачуна туженог. Овај уговор странке су у целости испуниле. Након тога, тужилац и правни претходник туженог су договорили да тужилац преузме одређену количину минералног ђубрива које је било намењено извозу (али тај извозни посао није реализован са ино партнером), а да тужилац робу плати компензацијом за своје производе – вреће и фолије које испоручује правном претходнику туженог. У циљу разрешења стања отежаног плаћања за преузето ђубриво, тужилац је као дужник туженом доставио Предлог за измирење обавеза – Протокол од 10.09.2012. године, у коме је, у циљу редовног снабдевања ХИП Азотаре Панчево амбалажом, између осталог предложено да се у периоду до краја 2012. године након сваке испоруке робе Азотари од стране тужиоца, омогући преузимање ђубрива из Азотаре у вредности од 80% испостављене фактуре тужиоца. На тај начин дуг тужиоца би се сукцесивно смањивао у износу од 20% вредности фактуре тужиоца, са циљем да се до 31.12.2012. године сведе на нулу, а истовремено би се превазишао проблем набавке сировина. Тужени није потписао наведени Протокол, али га је завео у својој архиви. Дана 17.10.2012. године су тужилац као залогодавац и тужени као заложни поверилац закључили уговор о залози на покретним стварима залогодавца ради обезбеђења потраживања повериоца у складу са Протоколом о измирењу обавеза од 10.09.2012. године заведеног у ХИП Азотара, у износу од 60.750.571,00 динара са роком враћања до 31.12.2012. године. Према утврђењу судова, тужилац није у предвиђеном року исплатио дуг, па је тужени дана 27.11.2012. године меницу тужиоца серијски број ... на износ од 69.624.100,06 динара пустио на реализацију, за који износ је банка блокирала

тужиочев пословни рачун. Тужилац је тражио од туженог 28.11.2012. године да повуче меницу из принудне наплате. По меници ништа није наплаћено.

На основу утврђеног чињеничног стања нижестепени судови закључују да је правни претходник туженог попуњавањем менице супротно меничном овлашћењу тужени извршио злоупотребу. Наиме, правни претходник туженог је предметну меницу попунио за потраживање за чије обезбеђење меница није дата, а тужилац га није овластио да на име тог потраживања исту попуни, односно тужени је у спорну меницу унео менични елемент који не одговара вољи издаваоца менице, па је стога правноснажно усвојен захтев тужиоца за поништај менице, позивом на одредбе члана 16. Закона о меници и члана 256. став 1. Закона о облигационим односима.

У погледу тужбеног захтева за накнаду штете, нижестепени судови закључују да такав захтев није основан.

Тужилац је тужбу засновао на наводима да је због пуштања наведене менице рачун тужиоца у блокади за износ од 69.624.100,06 динара, па да за тужиоца од тада настаје несагледива штета, до пада тужиочевих основних средстава, активирања хипотека других поверилаца због страха од неликвидности тужиоца. И у ревизији, тужилац истиче да је пуштањем менице на наплату наступила његова неспособност да извршава своје новчане обавезе, док је претходно решавао блокаде рачуна, а и да тужени није поступио по Протоколу о начину измирења обавезе.

Судови одбијање тужбеног захтева за накнаду штете образлажу тиме да тужилац није доказао да је до штете дошло кривицом правног претходника туженог, односно да није доказао узрочно-последичну везу између радње правног претходника туженог - неовлашћеног пуштања менице на наплату и настанка штете чију накнаду тужилац потражује, нити узрочно последичну везу између евентуалног непоступања туженог по Протоколу о измирењу обавеза и настанка штете коју тужилац потражује тужбом.

Према утврђењу првостепеног суда, на дан 27.11.2012. године када је од стране правног претходника туженог пуштена на реализацију меница ..., тужилац већ био у блокади рачуна, а укупан износ блокаде је био 28.555.785,55 динара, с тим да је прва блокада тужиочевих рачуна почела дана 03.10.2012. године, скоро два месеца пре него што је пуштена спорна меница на реализацију, те да с тим у вези сам чин пуштања менице на реализацију није био директан разлог за настанак блокаде рачуна тужиоца. Даље, образлажу да тужилац није доказао да је у периоду од Протокола о измирењу обавеза 10.09.2012. године па до дана пуштања менице на наплату, нити до 31.12.2012. године, како је наведено у Протоколу, позивао правног претходника туженог да преузима амбалажу за паковање вештачког ђубрива коју је производио тужилац, на који начин ни тужилац није испунио своју обавезу из Протокола на који се позива.

Ревизија није основана.

-4-

Нижестепени судови су на утврђено чињенично стање правилно применили материјално право на основу ког су закључили да тужилац није доказао све елементе за успостављање одговорности туженог за штету коју потражује у овом поступку.

Не могу се као основани прихватити ревизијски наводи да блокада рачуна, макар и неоснована (јер је поништена меница којом је додатно блокиран рачун тужиоца), може сама по себи, у конкретним утврђеним околностима, указивати на одговорност туженог за штету коју тужилац трпи. Наиме, током поступка је утврђено да већ у моменту пуштања спорне менице на наплату, тужилац није био ликвидан будући да му је рачун био у блокади, што већ доводи до отежаног пословања тужиоца. Из налаза и мишљења вештака првостепени суд је утврдио да је до смањења вредности пословне имовине тужиоца у 2014. години у односу на 2012. годину (када је пуштена меница на наплату) дошло због тога што је део те имовине продат у поступцима извршења и принудне наплате које поступке су покретали повериоци, а који су располагали средствима обезбеђења за своја потраживања (залоге, менице и сл.). Имовина која је била предмет продаје су основна средства тужиоца којом је обављао своје пословање, што је већ довољно онемогућавало тужиоца у обављању редовне делатности и утицало на његову солвентност, па стога не постоје јасни докази да је блокада рачуна иницирана реализацијом менице туженог непосредно и искључиво утицала на пословну имовину тужиоца. Стога, не могу се прихватити ревизијски наводи да је неспособност тужиоца да извршава своје новчане обавезе наступила злоупотребом менице на наплату, будући да из утврђеног чињеничног стања произлази да је и пре пуштања менице на наплату тужилац био неликвидан и отежано испуњавао своје обавезе, па умањење његове пословне имовине не може се директно довести у везу са блокадом рачуна коју је иницирао тужени.

У погледу Протокола на који се тужилац позива и у ревизији, од значаја је утврђење да тужилац није поступао по Протоколу ради испуњења своје обавезе према туженом, чија правилност се ревизијом не може побијати. Надаље, изостали су докази тужиоца да је управо евентуалним непоступањем туженог по Протоколу узрокована штета по тужиоца коју потражује тужбеним захтевом.

Са изнетог је правилном применом материјалног права, одредаба Закона о облигационим односима из члана 154. став 1. и члана 155, одбијен тужбени захтев за накнаду штете.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић